

بررسی رابطه بین سواد اطلاعاتی با قابلیت‌های کارآفرینی با نقش میانجی مهارت‌های اجتماعی هنرجویان هنرستان‌های فنی

یاسر محمدی نژاد*

هدایت تیرگر**

چکیده

هدف اصلی این پژوهش، بررسی رابطه بین سواد اطلاعاتی با قابلیت‌های کارآفرینی با نقش میانجی مهارت‌های اجتماعی هنرجویان هنرستان‌های فنی بود. روش تحقیق حاضر، توصیفی از نوع همبستگی است و از نظر هدف، جزء تحقیقات کاربردی است. جامعه آماری در این تحقیق شامل هنرجویان هنرستان‌های فنی آموزش و پرورش ناحیه ۲ کرمان که شامل ۲۲۸۳ نفر پسر و ۱۷۳۶ نفر دختر بود. روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای است. حجم نمونه پژوهش حاضر ۳۵۱ نفر که ۱۵۲ نفر دختر و ۱۹۹ نفر پسر بود. برای جمع‌آوری داده‌ها از پرسش‌نامه سواد اطلاعاتی، پرسش‌نامه مهارت‌های اجتماعی و پرسش‌نامه قابلیت‌های کارآفرینی استفاده شد. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم‌افزار spss ویراست ۲۴ و Amos استفاده شد و سطح معنی داری ۰/۰۵ در نظر گرفته شد. تجزیه و تحلیل داده‌ها نشان داد مهارت‌های اجتماعی در رابطه بین سواد اطلاعاتی و قابلیت‌های کارآفرینی هنرجویان هنرستان، نقش واسطه‌ای دارد. بین سواد اطلاعاتی با قابلیت‌های کارآفرینی هنرجویان هنرستان‌های فنی، رابطه وجود دارد. بین سواد اطلاعاتی با قابلیت‌های کارآفرینی هنرجویان هنرستان‌های فنی، رابطه وجود دارد. بین مؤلفه‌های سواد اطلاعاتی با قابلیت‌های کارآفرینی هنرجویان هنرستان‌های فنی، رابطه وجود دارد و بین مؤلفه‌های سواد اطلاعاتی با مهارت‌های اجتماعی هنرجویان هنرستان‌های فنی، رابطه وجود دارد.

واژگان کلیدی: سواد اطلاعاتی، قابلیت‌های کارآفرینی و مهارت‌های اجتماعی.

* کارشناس ارشد رشته علوم تربیتی، دانشگاه شهید باهنر کرمان، کرمان، ایران.

** عضو هیئت علمی بخش علوم تربیتی، دانشگاه باهنر کرمان، کرمان، ایران.

مستول مکاتبه: یاسر محمدی نژاد y.mohammadinejad@gmail.comdhsv

ت دریافت مقاله ۱۴۰۱/۸/۲۹ پذیرش تاریخ پذیرش مقاله

۱۴۰۱/.../...

مقاله ۱۴۰۲/۱/۲۷

مقدمه

کارآفرینی، واژه‌ای فرانسوی به معنای (متعهد شدن) است. فرهنگ لغت وبستر، کارآفرین را کسی می‌داند که متعهد می‌شود مخاطره‌های یک فعالیت اقتصادی را سازماندهی، اداره و تقبل کند. این اصطلاح را اولین بار «ژوزف شومپت» اقتصاددان که به پدر علم کارآفرینی معروف است به کار برد و معتقد بود که رشد و توسعه اقتصادی زمانی میسر خواهد بود که افرادی از بین آحاد جامعه با خطرپذیری اقدام به نوآوری کرده و راه‌حل‌های جدیدی، جایگزین راه‌حل‌های کهنه و نا کارآمد سازند (Saidi Kia, 2010).

افراد کارآفرین و کسانی که از قابلیت‌های کارآفرینانه بهره‌مندند، می‌توانند در مسیر تحولات حرفه‌ای پیش‌کنشی عمل کنند مسیر دگرگونی‌ها را بشناسند و نسبت به نیازهای جدید آگاهی یابند و در راستای ایجاد مشاغل جدید نقش آفرین باشند. بر این اساس، لازم است که دانشجویان به گونه‌ای پرورش یابند که قابلیت‌های کارآفرینی در آن‌ها رشد کند. شرایط اقتصادی، صنعتی، اجتماعی و فرهنگی امروز کشور به گونه‌ای است که حل مشکلات و تنگناها، الگوها و راه‌حل‌های جدید و متفاوتی از جمله کارآفرینی را طلب می‌کند. در این زمینه در گام اول، ضرورت دارد در باب چگونگی قابلیت‌های کارآفرینانه در افراد، شناخت کافی به دست آید؛ در گام دوم، سهم عوامل مؤثر بر قابلیت‌های کارآفرینانه مشخص شود و سرانجام، بر اساس پژوهش‌های دقیق علمی، سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی‌های اجرایی مناسب در خصوص تربیت افراد کارآفرین مورد نیاز توسعه اقتصادی-اجتماعی اقدامات لازم انجام پذیرد (Ariani et al., 2016).

قابلیت کارآفرینی، شامل توانایی‌هایی است که فرد به عنوان کارآفرین باید دارا باشد. از جمله این ویژگی‌ها؛ انگیزه پیشرفت، ریسک‌پذیری، کنترل درونی، خلاقیت و استقلال است (McClelland, 1961).

از سویی امروزه دانش، مهارت و دیدگاه منابع انسانی، سرمایه اصلی جوامع است. برای این که این سرمایه در خدمت بهبود جامعه باشد به قابلیت‌های کارآفرینی نیاز است. در حال حاضر توسعه کارآفرینی، هسته اصلی برنامه‌های توسعه کشورها است؛ بنابراین سرمایه‌گذاری در قابلیت‌های کارآفرینی منابع انسانی بسیار با اهمیت است و انتظار می‌رود آموزش در توسعه قابلیت‌های کارآفرینی، نقش محوری ایفاء کنند (Ismail Ponki, et.al., 2015).

از وظایف اصلی نظام‌های آموزشی در هر کشوری، انتقال میراث فرهنگی جامعه، پرورش استعدادها و دانش‌آموختگان، رشد مهارت‌های اجتماعی و آماده کردن آنان برای شرکت فعال در جامعه است. توجه به مهارت‌های اجتماعی و تقویت آن می‌تواند راهگشایی جهت بهبود یادگیری و فعالیت‌های آموزشی در مدارس باشد؛ زیرا که مهارت اجتماعی، رفتارهای آموخته‌شده‌ای است که فرد را قادر می‌سازد با دیگران رابطه اثربخش داشته و از واکنش‌های نامعقول اجتماعی خودداری کند بنابراین مهارت‌های اجتماعی ممکن است با پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان در ارتباط باشد لذا توجه به آن در دوره تحصیلی مفید می‌باشد (Soltanian, 2016).

مهارت‌های اجتماعی، رفتارهای خاصی هستند که یک فرد برای عملکرد شایسته بر روی یک تکلیف اجتماعی نشان می‌دهد (مانند مهارت‌های گوش دادن فعال، ارتباط متقابل و...) و رفتارهایی که یا باید آموزش داده شوند یاد گرفته شوند و انجام شوند؛ در حالی که قابلیت اجتماعی قضاوت درباره این رفتارها را در طول موقعیت‌های مختلف نشان می‌دهد. هم‌چنین مهارت‌های اجتماعی رفتارهایی هستند که نه تنها امکان شروع و تداوم روابط مثبت و متقابل با دیگران را فراهم می‌آورد بلکه توانایی نیل به اهداف و ارتباط با دیگران را نیز در شخصی ایجاد می‌کند (Raisi, 2012).

افراد دارای مهارت‌های اجتماعی، رفتارهایی از خود نشان می‌دهند که به پیامدهای مثبت روانی و اجتماعی، نظیر رابطه مؤثر با دیگران و پذیرش توسط همسالان منجر می‌شود. آن‌ها می‌توانند حالات هیجانی و عاطفی دیگران را درک کنند و در تنظیم عواطف خود تبحر بیشتری نشان دهند. در مقابل، عدم کسب مهارت‌های اجتماعی لازم، منجر به بروز مشکلات روان‌شناختی نظیر: برقراری ارتباط ناموفق با هم‌تایان، عدم شرکت در فعالیت‌های اجتماعی، انزوا، طرد شدن از سوی دیگران، اضطراب و افسردگی و پرخاشگری می‌شود (Bahamin, 2016).

در واقع، کسی دارای مهارت اجتماعی است که با دیگران طوری رفتار کند که بتواند به حقوق، الزامات، رضایت خاطر و انجام وظایف خود در حد معقولی نائل آید بدون آن که حقوق، الزامات، رضایت خاطر یا وظایف دیگران را نادیده بگیرد و در عین حال مبادله‌ای آزاد برای دیگران داشته باشد (Ahmadi, 2014).

هم‌چنین سواد اطلاعاتی، مجموعه مهارت‌هایی است که فرد را قادر می‌سازد نیاز اطلاعاتی خود را تشخیص دهد با شناسایی منابع اطلاعاتی موجود به تدوین روش جست‌وجو در این منابع پرداخته، پس از انجام جست‌وجو اطلاعات به دست آمده را ارزیابی کرده و به منظور تولید اطلاعات جدید، پیوند لازم بین اطلاعات جدید را با دانش قبلی خود برقرار سازد. سواد اطلاعاتی را می‌توان به عنوان زیر

مجموعه‌ای از یادگیری مستقل دانست که به نوبه خود زیر مجموعه‌ای از یادگیری مادام‌العمر می‌باشد. در متون آموزشی عبارت‌هایی مانند: مهارت‌های مطالعه، مهارت‌های تحقیق، مهارت‌های کتابخانه‌ای، یادگیری مادام‌العمر و تفکر خلاق به جای مفهوم سواد اطلاعاتی مورد استفاده قرار گرفته‌اند. در واقع سواد اطلاعاتی به عنوان یک فرآیند آموزش با ادغام در محتوای برنامه درسی یک برنامه یکپارچه آموزشی را می‌سازند که یادگیری محصول آن است (Raeis et al., 2013).

ویژگی عصر اطلاعات و تأثیرات آن را می‌توان یکی از عوامل تحول در مفهوم سواد دانست. با توجه به گسترده شدن توانمندی‌های مورد نیاز دانش‌آموزان، آموزش رسمی باید پاسخگوی نیازهای جامعه باشد. از این رو، می‌توان مأموریت آموزش و پرورش را، تربیت دانش‌آموز پژوهنده دانست. به عبارت دیگر، آموزش و پرورش باید «چگونه آموختن» را یاد بدهد. در حقیقت مهارت آموختن، زیرساخت فراگیری‌های بعدی است. در این بستر، امکان تلفیق آموخته‌ها و خلق دانایی پدید می‌آید و بدون این زیرساخت، آموخته‌های جزایری جدا از هم و بدون آرایش خواهند بود که به بصیرت و فرهیختگی منجر نخواهند شد (Albro, et al., 2018).

بنابراین، دنیای امروز به شدت تحت تأثیر فن‌آوری‌های اطلاعاتی و رشد روزافزون اطلاعات قرار دارد و افراد برای انجام امور خود به نحو بهینه، نیازمند سواد اطلاعاتی هستند. سواد اطلاعاتی به مجموعه مهارت‌ها و توانایی‌هایی گفته می‌شود که فرد در دنیای امروز برای انجام وظایف محوله خود باید دارا باشد (Henkel, et al., 2018). در واقع سواد اطلاعاتی، مجموعه مهارت‌هایی است که فرد را قادر می‌سازد نیاز اطلاعاتی خود را تشخیص دهد با شناسایی منابع اطلاعاتی موجود به تدوین روش جست و جو در این منابع پرداخته و پس از انجام جست و جو، اطلاعات به دست آمده را ارزیابی کرده و به منظور تولید اطلاعات جدید، پیوند لازم بین اطلاعات جدید را با دانش قبلی خود برقرار سازد (Farhadi, 2018).

ساده‌ترین تعریف از سواد اطلاعاتی توسط (2008) basma عنوان شده است. وی اظهار داشت که سواد اطلاعاتی، عبارت است از توانایی به دست آوردن اطلاعات، زمانی که به آن نیاز داریم و هم‌چنین، پیدا کردن، ارزیابی کردن و استفاده از اطلاعات یافت شده به طور اخلاقی (Baker, 2013).

با توجه به این که مهارت‌های سواد اطلاعاتی، نقش تعیین‌کننده‌ای در زندگی شخصی و حرفه‌ای دارد از جمله مهارت‌های زندگی به شمار می‌رود. با توجه به این که نمی‌توان در تمام طول عمر از آموزش‌های رسمی بهره‌مند بود افراد باید بتوانند به صورت مستقل به یادگیری بپردازند و اطلاعات،

دانش و مهارت خود را با تغییرات هماهنگ کنند. برای تحقق این مهم، باید بتوان نیازهای اطلاعاتی خود را شناسایی کرد و راه‌های دسترسی به اطلاعات مورد نیاز و چگونگی ارزیابی و استفاده از اطلاعات را در زمان نیاز دانست. از آنجایی که سواد اطلاعاتی، توانایی شناسایی، دسترسی و استفاده مؤثر از اطلاعات، باسوادان اطلاعاتی فراگیران مادام‌العمر به شمار می‌آیند و این امر، با توجه به تسلط گسترده فن‌آوری نوین در تولید، ذخیره و توزیع اطلاعات از اهمیت خاصی برخوردار است (Katz, 2014).

کارآفرینی، مفهومی مهم و پیچیده است که طیف وسیعی از فعالیت‌ها را در برمی‌گیرد. به همین ترتیب کارآفرینی در سازمان‌ها نیز شاخص‌ها و مؤلفه‌هایی را شامل می‌شود؛ بنابراین ضروری است تا ضمن شناخت و دسته‌بندی این عوامل و مؤلفه‌ها، وضعیت مطلوب و مناسب آن‌ها را برای ارتقای کارآفرینی مورد بررسی قرار داد. توجه بسیاری از کشورهای جهان به موضوع توسعه کارآفرینی، موجب گردیده است که موجی از سیاست‌های توسعه کارآفرینی در دنیا مطرح و به کار گرفته شود (Alaei, 2013).

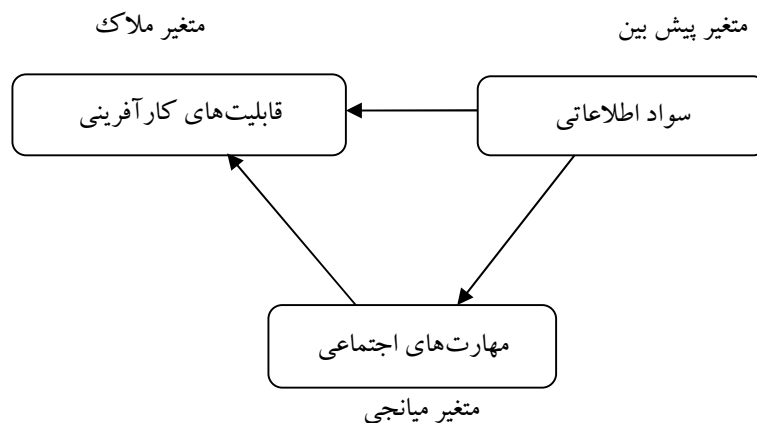
از طرفی کارآفرینی، کانون و مرکز ثقل کار و تلاش و پیشرفت در عصر مدرنیته تلقی می‌شود. ما بدون توجه کافی به مقوله توسعه کارآفرینی، نمی‌توانیم به شاخص‌های رشد و توسعه که از طریق تغییر در روند تولید، بهره‌وری و توان‌افزایی فنی و صنعتی در عرصه اقتصاد حاصل می‌شود، دست یابیم. در گذر از مرحله سنتی به صنعتی باید بین توانمندی‌ها و قابلیت‌های فردی کارآفرینان در بهره‌گیری از منابع طبیعی و به کارگیری تکنولوژی مدرن، اهتمام ویژه‌ای قائل شویم؛ زیرا از یک طرف، آنها با به کارگیری روش‌های جدید در بازار، خود را برای استفاده بهینه از ابزار و دستیابی به کیفیت مطلوب کالا و خدمات آماده می‌سازند و از طرف دیگر، کارآفرینی تأثیر اقتصادی و اجتماعی هم‌چون: ایجاد اشتغال، بهبود کیفیت زندگی، توزیع متناسب درآمد، بهره‌برداری از منابع و فعال شدن آنها برای بهره‌وری دارد.

پژوهش‌های زیادی در زمینه‌های مهارت‌های اجتماعی و نگرش به کارآفرینی انجام شده است. نتایج پژوهش‌های زیادی نشان داد مهارت کارآفرینان در اقتناع، ایجاد معیبت و هوش هیجانی فردی رابطه معنی‌داری با دسترسی آنان به منابع مهم، به خصوص منابع مالی سرمایه‌گذاران کسب و کار و اطلاعات مفید دارد. نتایج پژوهش بارن (نشان داد سازگاری اجتماعی کارآفرینان پیش‌بینی‌کننده مهم موفقیت الان است و مهارت‌های اجتماعی گوناگون ادراک اجتماعی سازگاری اجتماعی و خودانگیزی) با موفقیت عالی کارآفرینان، رابطه معنی‌داری دارد. نتایج پژوهش بارن و مارگن نشان داد

یک بعد از صلاحیت اجتماعی (درک درست دیگران رابطه مثبت یا موقعیت مالی کارآفرینان در صنایع با فن آوری پیشرفته و منابع آرایشی دارد به علاوه، خودانگاری رابطه معنی داری با موفقیت مالی کارآفرینان گروه اول و سازگاری اجتماعی، رابطه معنی داری با موفقیت عالی کارآفرینان گروه دوم دارد. نتایج پژوهش باین و تاگ نشان داد مهارت‌های اجتماعی گوناگون مانند ترک اجتماعی و شیوایی بیان رابطه معنی داری با عملکرد کسب و کار جدید دارد. مهارت‌های اجتماعی، رفتارهای آموخته شده‌ای هستند که بر روابط بین فردی با همسالان و سایر افراد بزرگسال تأثیر می‌گذارند. افزون بر این، مهارت‌های اجتماعی می‌تواند بر ایجاد روحیه کارآفرینی در افراد اثرگذار باشد که این امر، با توجه به نرخ بیکاری در بین دانش آموختگان می‌تواند به عنوان عاملی حیاتی در جهت برون رفت از بحران بیکاری و تبعات ناشی از آن در جامعه عمل کند. با این وجود هنوز توجه چندانی به نقش این عامل مهم از سوی پژوهشگران نشده است (Rafe, et al., 2014).

با اشاره به این که وجود سواد اطلاعاتی، قابلیت‌های مورد نیاز برای دستیابی به هریک از انواع سواد را به عنوان یک پدیده فراگیر و مؤثر در اجتماع نشان می‌دهد و انسان نیز موجودی اجتماعی است برای رفع نیازهای عاطفی، اجتماعی و زیستی خود به تعامل با دیگران محتاج است. ناتوانی در بیان احساسات و برقراری روابط رضایت بخش با دیگران به بهای گرانی تمام می‌شود و کمبود مهارت‌های اجتماعی، ظرفیت افراد را برای مراقبت از خود و سازگاری با فشارهای روزانه محدود کرده و آنها را آسیب پذیر می‌کند و این در حالی است که مهارت‌های اجتماعی به افراد اجازه می‌دهد تا علایق خود را دنبال کنند؛ در فرصت‌های زندگی پیشرفت کنند و با پاداشی که زندگی به آنها می‌دهد عاطفی تر زیست کنند (Bakhtiari, et al., 2013).

در این تحقیق برای سنجش سواد اطلاعاتی از مدل (Rahmani, et al. (2007، برای سنجش قابلیت‌های کارآفرینی از مدل (Mirzazafi, Rajaipour & Jamshidian (2016 و برای سنجش مهارت‌های اجتماعی از مدل (Inderbitzen & Foster (1992 استفاده می‌شود (Mirzasafi, 2008).

شکل (۱): مدل مفهومی تحقیق

روش تحقیق

پژوهش حاضر با توجه به هدف از نوع تحقیقات کاربردی می‌باشد و با توجه به نحوه گردآوری داده‌ها، جزو تحقیقات توصیفی (غیرآزمایشی) از نوع تحقیق همبستگی و خاصه مدل یابی معادلات ساختاری است. جامعه آماری در این پژوهش شامل ۴۰۱۹ نفر از هنرجویان هنرستان‌های فنی آموزش و پرورش ناحیه ۲ کرمان که شامل ۲۲۸۳ نفر پسر و ۱۷۳۶ نفر دختر می‌باشد. روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای است. حجم نمونه پژوهش حاضر ۳۵۱ نفر که ۱۵۲ نفر دختر و ۱۹۹ نفر پسر می‌باشد.

ابزار گردآوری داده‌ها

پرسش‌نامه سواد اطلاعاتی: پرسش‌نامه سواد اطلاعاتی دانش آموزان که پرسش‌نامه محقق ساخته ایرانی است توسط رحمانی به منظور بررسی و سنجش میزان سواد اطلاعاتی دانش آموزان ساخته شد (Rahmani, et al., 2007). این آزمون دارای ۹ مؤلفه است که این مؤلفه‌ها شامل ۱- مهارت‌های جستجو؛ ۲- تشخیص و تعیین اطلاعات؛ ۳- توان استفاده از اطلاعات؛ ۴- شناخت نیاز اطلاعاتی خود؛ ۵- سازماندهی اطلاعات؛ ۶- ارزیابی اطلاعات؛ ۷- توان دستیابی به اطلاعات؛ ۸- آگاهی از سواد اطلاعاتی؛ ۹- شناخت وظیفه اجتماعی خود در دسترسی به اطلاعات می‌باشد. شیوه نمره‌گذاری این پرسش‌نامه به این صورت است که هر سؤال این آزمون در مقیاس پنج گزینه‌ای لیکرت درجه بندی شده است که به ترتیب دارای نمرات ۱، ۲، ۳، ۴ و ۵ می‌باشند.

پرسش‌نامه مهارت‌های اجتماعی: پرسش‌نامه مهارت‌های اجتماعی (Inderbitzen & Foster 1992) حاوی ۳۹ عبارت پنج گزینه‌ای است که آزمودنی پاسخ خود را در مورد هر عبارت در دامنه‌ای از گزینه‌های اصلاً نمی‌کند تا همیشه صدق می‌کند ابزار می‌نماید. عبارات این پرسش‌نامه در دو زمینه رفتارهای مثبت و منفی هستند. هر عبارت دارای شش گزینه است. در گزینه‌های مثبت، نمره مربوط به گزینه اصلاً درست نیست (صفر)، خیلی کم درست است (یک)، کمی درست است (دو)، تا حدی درست است (سه)، بیشتر اوقات درست است (چهار)، همیشه درست است (پنج) است، در گزینه‌های منفی روش نمره‌گذاری معکوس است. نحوه ارزیابی مهارت‌های اجتماعی هر فرد توسط این پرسش‌نامه، بدین صورت است که اگر فردی نمره‌اش بالاتر از میانگین باشد، دارای مهارت‌های اجتماعی بالا است و اگر پایین‌تر از میانگین باشد، مهارت‌های اجتماعی پایین دارد. لازم به ذکر است که نمره ۹۸ بر اساس استاندارد تست به عنوان میانگین در نظر گرفته شده است.

پرسش‌نامه قابلیت‌های کارآفرینی: برای سنجش قابلیت‌های کارآفرینی از پرسش‌نامه اعظم (Mirzasafi, 2008) استفاده می‌شود که دارای ۳۹ سؤال بسته پاسخ با مقیاس ۵ درجه‌ای لیکرت (از کاملاً موافقم تا کاملاً مخالفم) می‌باشد که از طریق آن مؤلفه‌های توفیق طلبی، استقلال طلبی، مخاطره پذیری، خلاقیت و مرکز درونی مورد سنجش قرار می‌گیرد.

روایی هر سه پرسش‌نامه از طریق روایی سازه اندازه‌گیری شد و مورد تأیید قرار گرفت. آلفای کرونباخ برای پرسش‌نامه سواد اطلاعاتی ۰/۸۷۷، پرسش‌نامه قابلیت‌های کارآفرینی ۰/۹۰۸ و پرسش‌نامه مهارت‌های اجتماعی ۰/۸۷ می‌باشد.

روش تجزیه و تحلیل داده‌ها

در این تحقیق از انواع آماره‌های توصیفی مثل جداول فراوانی، نمودارها و از آماره‌های استنباطی مثل رگرسیون و ضریب همبستگی استفاده شده است. مدل‌یابی معادلات ساختاری نیز در این تحقیق استفاده شده است. کلیه تجزیه و تحلیل‌های آماری توسط نرم‌افزار کامپیوتری Spss و Amos انجام شده است. سطح معنی‌داری آزمون هم در این تحقیق $\alpha = 0/05$ می‌باشد.

یافته‌ها

جامعه آماری در این پژوهش شامل ۴۰۱۹ نفر از هنرجویان هنرستان‌های فنی آموزش و پرورش ناحیه ۲ کرمان که شامل ۲۲۸۳ نفر پسر و ۱۷۳۶ نفر دختر می‌باشد. روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای است. حجم نمونه پژوهش حاضر ۳۵۱ نفر که ۱۵۲ نفر دختر و ۱۹۹ نفر پسر می‌باشد.

جدول (۱): میانگین و انحراف معیار متغیرهای تحقیق

متغیر	میانگین	انحراف معیار
سواد اطلاعاتی	۳/۰۳	۰/۵۵۹
مهارت‌های جستجو	۳	۰/۷۱۸
تشخیص و تعیین اطلاعات	۲/۹۹	۰/۹۰۷
توان استفاده از اطلاعات	۳/۱۳	۰/۸۸۴
شناخت نیاز اطلاعاتی خود	۲/۹۷	۰/۷۲۴
سازماندهی اطلاعات	۳/۰۵	۰/۷۹۸
ارزیابی اطلاعات	۳	۰/۷۱۵
توان دستیابی به اطلاعات	۳/۰۷	۰/۶۸۵
آگاهی از سواد اطلاعاتی	۳/۰۵	۰/۷۴۷
شناخت وظیفه اجتماعی خود در دسترسی به اطلاعات	۳/۰۵	۰/۶۹۳
قابلیت‌های کار آفرینی	۳/۰۸	۰/۵۷۵
توفیق طلبی	۲/۹۶	۰/۶۶۴
مخاطره پذیری	۳/۲۴	۰/۸۶
خلایقیت	۳/۱۸	۰/۶۲۳
مرکز درونی	۳/۲۸	۰/۶۳۷
استقلال طلبی	۳/۰۴	۰/۶۵۷
مهارت‌های اجتماعی	۲/۷۱	۰/۲۶۸
رفتارهای اجتماعی مطلوب	۲/۹۹	۰/۷۲۵
رفتارهای غیر اجتماعی	۲/۴۱	۰/۴۰۲

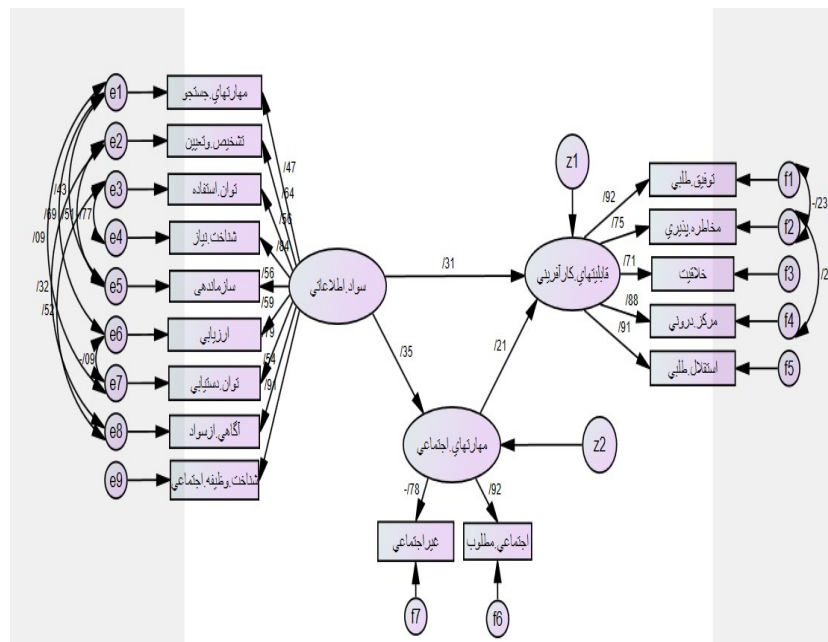
بررسی فرضیه اصلی تحقیق

مهارت‌های اجتماعی در رابطه بین سواد اطلاعاتی و قابلیت‌های کارآفرینی هنرجویان هنرستان نقش واسطه‌ای دارد.

برای آزمون فرضیه اصلی تحقیق، از روش مدل سازی معادلات ساختاری استفاده شد که با استفاده از نرم افزار AMOS مدل طراحی شده، مورد آزمون قرار گرفت. با توجه به شاخص‌های برازندگی که در جدول ذیل ملاحظه می‌شود، می‌توان گفت که مدل ساختاری طراحی شده که در ادامه آمده است جهت برازش و بررسی روابط بین سازه‌ها معتبر و قابل قبول است. همان طور که مشخص‌های برازندگی نشان می‌دهد داده‌های این پژوهش با مدل ساختاری و زیربنای نظری تحقیق، برازش مناسبی دارد.

جدول (۲): آماره‌های توصیفی و تحلیل همبستگی متغیرهای پژوهش

شاخص	X ² /Df	NP	GFI	IFI	TLI	CFI	RMSEA
مقدار گزارش شده	≤ ۳	۰/۹۰ ≤	۰/۹۰ ≤	۰/۹۰ ≤	۰/۹۰ ≤	۰/۹۰ ≤	≤ ۰/۱۰

شکل (۲): ضرایب مسیر مدل ساختاری

جدول (۳): الگوی ساختاری مسیرها و ضرایب استاندارد آنها در الگوی نهایی

مسیر	β	R^2	P
سواد اطلاعاتی ← قابلیت های کارآفرینی	۰/۳۱	۰/۰۱	۰/۰۰۱
سواد اطلاعاتی ← مهارت های اجتماعی	۰/۳۵	۰/۱۲	۰/۰۰۱
مهارت های اجتماعی ← قابلیت های کارآفرینی	۰/۲۱	۰/۰۴	۰/۰۰۱

نتایج حاصل از مدل نشان می دهد که ضریب رگرسیون رابطه سواد اطلاعاتی و قابلیت های کارآفرینی برابر با ۰/۳۱ است و چون P مقدار (معنی داری) برابر ۰/۰۰۱ و کوچک تر از سطح معنی داری ۰/۰۵ ($\alpha=0/05$) است در نتیجه، می توان گفت که بین سواد اطلاعاتی و قابلیت های کارآفرینی رابطه معنی داری وجود دارد. با توجه به مثبت بودن ضریب رگرسیون می توان گفت با افزایش سواد اطلاعاتی، قابلیت های کارآفرینی نیز افزایش می یابد.

رابطه سواد اطلاعاتی و مهارت های اجتماعی برابر با ۰/۳۵ است و چون P مقدار (معنی داری) برابر ۰/۰۰۱ و کوچک تر از سطح معنی داری ۰/۰۵ ($\alpha=0/05$) است در نتیجه، می توان گفت که بین سواد اطلاعاتی و مهارت های اجتماعی رابطه معنی داری وجود دارد. با توجه به مثبت بودن ضریب رگرسیون می توان گفت با افزایش سواد اطلاعاتی، مهارت های اجتماعی نیز افزایش می یابد.

ضریب رگرسیون رابطه مهارت های اجتماعی و قابلیت های کارآفرینی برابر با ۰/۲۱ است و چون P مقدار (معنی داری) برابر ۰/۰۰۱ و کوچک تر از سطح معنی داری ۰/۰۵ ($\alpha=0/05$) است در نتیجه می توان گفت که بین مهارت های اجتماعی و قابلیت های کارآفرینی رابطه معنی داری وجود دارد. با توجه به مثبت بودن ضریب رگرسیون، می توان گفت با افزایش مهارت های اجتماعی، قابلیت های کارآفرینی نیز افزایش می یابد. با توجه به رابطه بین سواد اطلاعاتی و قابلیت های کارآفرینی از طریق نقش میانجی مهارت های اجتماعی هنرجویان هنرستان های فنی که ۰/۲۲ ($0/31 * 0/35 = 0/108$) می باشد، می توان گفت مهارت های اجتماعی در رابطه بین سواد اطلاعاتی و قابلیت های کارآفرینی هنرجویان هنرستان نقش واسطه ای دارد.

بررسی فرضیه های فرعی تحقیق

بین سواد اطلاعاتی با قابلیت های کارآفرینی هنرجویان هنرستان های فنی رابطه وجود دارد. تجزیه و تحلیل داده ها نشان می دهد که ضریب همبستگی آزمون پیرسون بین دو متغیر سواد اطلاعاتی و قابلیت های کارآفرینی برابر ۰/۳۵۷ و با مقدار p (معنی داری) ۰/۰۰۱ و کوچک تر از سطح

معنی داری ۰/۰۵ هستند، لذا در این سطح فرض H_0 ، یعنی عدم وجود رابطه رد می‌شود و در نتیجه بین سواد اطلاعاتی با قابلیت‌های کارآفرینی هنرجویان هنرستان‌های فنی، رابطه مستقیم و معناداری وجود دارد. در ضمن مثبت بودن ضریب همبستگی و شیب خط برازش شده، نشان از رابطه مستقیم بین این دو متغیر است. هم‌چنین ضریب تعیین بین دو متغیر برابر $0/127$ ($R^2 = 0/127$) است و به عبارتی $12/7$ درصد تغییرات قابلیت‌های کارآفرینی هنرجویان به وسیله سواد اطلاعاتی تبیین می‌شود.

جدول (۴): آماره‌های آزمون همبستگی پیرسون مربوط به رابطه بین سواد اطلاعاتی با قابلیت‌های کارآفرینی

هنرجویان

متغیر	قابلیت‌های کارآفرینی			
	ضریب همبستگی پیرسون	معنی داری	تعداد	وجود رابطه
سواد اطلاعاتی	۰/۳۵۷	۰/۰۰۱	۳۵۱	دارد
				نوع رابطه
				مستقیم

با توجه به نتایج، مشاهده می‌شود با بالا رفتن نمرات سواد اطلاعاتی، قابلیت‌های کارآفرینی هنرجویان نیز افزایش پیدا می‌کند که نشان از وجود رابطه مستقیم بین این دو متغیر است.

بین سواد اطلاعاتی با مهارت‌های اجتماعی هنرجویان هنرستان‌های فنی رابطه وجود دارد.

تجزیه و تحلیل داده‌ها نشان می‌دهد که ضریب همبستگی آزمون پیرسون بین دو متغیر سواد اطلاعاتی و مهارت‌های اجتماعی برابر $0/269$ و با مقدار p (معنی داری) $0/001$ و کوچک‌تر از سطح معنی داری $0/05$ هستند، لذا در این سطح فرض H_0 یعنی عدم وجود رابطه رد می‌شود و در نتیجه بین سواد اطلاعاتی با مهارت‌های اجتماعی هنرجویان هنرستان‌های فنی، رابطه مستقیم و معناداری وجود دارد. در ضمن مثبت بودن ضریب همبستگی و شیب خط برازش شده نشان از رابطه مستقیم بین این دو متغیر است. هم‌چنین ضریب تعیین بین دو متغیر برابر $0/072$ ($R^2 = 0/072$) است و به عبارتی $7/2$ درصد تغییرات مهارت‌های اجتماعی هنرجویان به وسیله سواد اطلاعاتی تبیین می‌شود.

جدول (۵): آماره‌های آزمون همبستگی پیرسون مربوط به رابطه بین سواد اطلاعاتی با مهارت‌های اجتماعی

هنرجویان

متغیر	مهارت‌های اجتماعی			
	ضریب همبستگی پیرسون	معنی داری	تعداد	وجود رابطه
سواد اطلاعاتی	۰/۲۶۹	۰/۰۰۱	۳۵۱	دارد
				نوع رابطه
				مستقیم

با توجه به نتایج مشاهده می‌شود با بالا رفتن نمرات سواد اطلاعاتی، مهارت‌های اجتماعی هنرجویان نیز افزایش پیدا می‌کند که نشان از وجود رابطه مستقیم بین این دو متغیر است.

بین قابلیت‌های کارآفرینی با مهارت‌های اجتماعی هنرجویان هنرستان‌های فنی رابطه وجود دارد.

تجزیه و تحلیل داده‌ها نشان می‌دهد که ضریب همبستگی آزمون پیرسون بین دو متغیر قابلیت‌های کارآفرینی و مهارت‌های اجتماعی برابر ۰/۲۴۳ و با مقدار p (معنی داری) ۰/۰۰۱ و کوچک‌تر از سطح معنی داری ۰/۰۵ هستند، لذا در این سطح فرض H_0 یعنی عدم وجود رابطه رد می‌شود و در نتیجه بین قابلیت‌های کارآفرینی با مهارت‌های اجتماعی هنرجویان هنرستان‌های فنی، رابطه مستقیم و معناداری وجود دارد. در ضمن مثبت بودن ضریب همبستگی و شیب خط برازش شده نشان از رابطه مستقیم بین این دو متغیر است. هم‌چنین ضریب تعیین بین دو متغیر برابر ۰/۰۵۹ ($R^2 = ۰/۰۵۹$) است به عبارتی ۵/۹ درصد تغییرات مهارت‌های اجتماعی هنرجویان به وسیله قابلیت‌های کارآفرینی تبیین می‌شود.

جدول (۶): آماره‌های آزمون همبستگی پیرسون مربوط به رابطه بین قابلیت‌های کارآفرینی با مهارت‌های

اجتماعی هنرجویان

متغیر	مهارت‌های اجتماعی			
	ضریب همبستگی پیرسون	معنی داری	تعداد	وجود رابطه
قابلیت‌های کارآفرینی	۰/۲۴۳	۰/۰۰۱	۳۵۱	دارد
				مستقیم

با توجه نتایج مشاهده می‌شود با بالا رفتن نمرات قابلیت‌های کارآفرینی، مهارت‌های اجتماعی هنرجویان نیز افزایش پیدا می‌کند که نشان از وجود رابطه مستقیم بین این دو متغیر است.

بین مؤلفه‌های سواد اطلاعاتی (مهارت‌های جستجو، تشخیص و تعیین اطلاعات، توان استفاده از اطلاعات، شناخت نیاز اطلاعاتی خود، سازماندهی اطلاعات، ارزیابی اطلاعات، توان دستیابی به اطلاعات، آگاهی از سواد اطلاعاتی و شناخت وظیفه اجتماعی خود در دسترسی به اطلاعات) با قابلیت‌های کارآفرینی هنرجویان هنرستان‌های فنی رابطه وجود دارد.

$$Y = \beta_0 + \beta_1 X_1 + \beta_2 X_2 + \beta_3 X_3 + \beta_4 X_4 + \beta_5 X_5 + \beta_6 X_6 + \beta_7 X_7 + \beta_8 X_8 + \beta_9 X_9 + \varepsilon$$

با توجه به این که مقدار p محاسبه شده از آزمون (۰/۰۰۱) کم‌تر از سطح معنی دار ۰/۰۵ است، لذا در این سطح، H_0 رد می‌شود و در نتیجه مدل رگرسیون خطی معنی دار می‌باشد؛ یعنی بین مؤلفه‌های سواد اطلاعاتی با قابلیت‌های کارآفرینی هنرجویان هنرستان‌های فنی رابطه خطی معنی داری وجود دارد. ضریب همبستگی چندگانه $r = ۰/۴۲۸$ می‌باشد که نشان دهنده هم‌زمان رابطه مؤلفه‌های سواد اطلاعاتی با قابلیت‌های کارآفرینی هنرجویان هنرستان‌های فنی می‌باشد و با توجه به این که سطح معنی داری برابر ۰/۰۰۱ و کوچک‌تر از سطح $\alpha = ۰/۰۵$ است؛ بنابراین این رابطه معنی دار می‌باشد. با توجه به این که مقدار R^2_{adj} (تعدیل شده R^2)، برابر با ۰/۱۶۲ می‌باشد، پس کلیه متغیرهای وارد شده در این مدل ۰/۱۶۲ واریانس قابلیت‌های کارآفرینی هنرجویان را تبیین می‌کنند.

جدول (۷): تحلیل واریانس مدل رگرسیون مؤلفه‌های سواد اطلاعاتی با قابلیت‌های کارآفرینی هنرجویان

منبع تغییرات	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مربعات	R	R ² _{adj}	مقدار F	مقدار p
رگرسیون	۳۲۲۰۱/۴۹	۹	۳۵۷۷/۹۴				
باقی مانده	۱۴۳۶۱۲/۱	۳۴۱	۴۲۱/۱۵	۰/۴۲۸	۰/۱۶۲	۸/۵	۰/۰۰۱
جمع	۱۷۵۸۱۳/۵۹	۳۵۰	-				

هم‌چنین با توجه به مقدار p محاسبه شده در آزمون ضرایب مدل رگرسیون H_0^3 ، H_0^4 ، (توان استفاده از اطلاعات و شناخت نیاز اطلاعاتی خود)، در سطح ۰/۰۵ رد می‌شود. با توجه به مقدار آماره t برای توان استفاده از اطلاعات و شناخت نیاز اطلاعاتی خود به ترتیب برابر ۲/۱۶ و ۳/۱ با معنی داری کمتر از ۰/۰۵ می‌باشند، پس میزان قابلیت‌های کارآفرینی هنرجویان با توجه به میزان توان استفاده از اطلاعات و شناخت نیاز اطلاعاتی خود متفاوت می‌باشد که بنابراین توان استفاده از اطلاعات و شناخت نیاز اطلاعاتی خود به صورت هم‌زمان، پیش‌بینی کننده قابلیت‌های کارآفرینی هنرجویان هستند و براساس مقدار β به دست آمده، می‌توان گفت که مهم‌ترین پیش‌بینی کننده قابلیت‌های کارآفرینی هنرجویان به ترتیب، شناخت نیاز اطلاعاتی خود و توان استفاده از اطلاعات می‌باشد.

جدول (۸): ضرایب مدل رگرسیون روابط مؤلفه‌های سواد اطلاعاتی با قابلیت‌های کارآفرینی هنرجویان

متغیر	برآورد B	خطای معیار	برآورد استاندارد β	مقدار t	مقدار p
ثابت	۷۷/۳۵۹	۶/۳۱۵	-	۱۲/۲۵	۰/۰۰۱
مهارت‌های جستجو	۱/۰۲۷	۰/۹۳۲	۰/۱۳۲	۱/۱۰۳	۰/۲۷۱
تشخیص و تعیین اطلاعات	۱/۰۷۴	۰/۶۹۱	۰/۱۷۴	۱/۵۵۵	۰/۱۲۱
توان استفاده از اطلاعات	۱/۶۶۹	۰/۷۷۳	۰/۲۶۳	۲/۱۶	۰/۰۳۱
شناخت نیاز اطلاعاتی خود	۳/۱۴۶	۱/۰۱۵	۰/۴۰۷	۳/۱	۰/۰۰۲
سازماندهی اطلاعات	۰/۱۶۴	۰/۸۳۶	۰/۰۲۳	۰/۱۹۶	۰/۸۴۵
ارزیابی اطلاعات	۰/۵۱۹	۰/۹۱۱	۰/۰۶۶	۰/۵۶۹	۰/۵۷
توان دستیابی به اطلاعات	۰/۱۰۲	۰/۷۴۱	۰/۰۱۳	۰/۱۳۸	۰/۸۹
آگاهی از سواد اطلاعاتی	۰/۵۱۳	۰/۷۷۲	۰/۰۶۸	۰/۶۶۴	۰/۵۰۷
شناخت وظیفه اجتماعی خود در دسترسی به اطلاعات	۱/۳۹۴	۰/۹۳۸	۰/۱۷۳	۱/۴۸۶	۰/۱۳۸

بین مؤلفه‌های سواد اطلاعاتی (مهارت‌های جستجو، تشخیص و تعیین اطلاعات، توان استفاده از اطلاعات، شناخت نیاز اطلاعاتی خود، سازماندهی اطلاعات، ارزیابی اطلاعات، توان دستیابی به اطلاعات، آگاهی از سواد اطلاعاتی و شناخت وظیفه اجتماعی خود در دسترسی به اطلاعات) با مهارت‌های اجتماعی هنرجویان هنرستان‌های فنی رابطه وجود دارد.

$$Y = \beta_0 + \beta_1 X_1 + \beta_2 X_2 + \beta_3 X_3 + \beta_4 X_4 + \beta_5 X_5 + \beta_6 X_6 + \beta_7 X_7 + \beta_8 X_8 + \beta_9 X_9 + \varepsilon$$

با توجه به این که مقدار p محاسبه شده از آزمون $(0/001)$ کم‌تر از سطح معنی‌دار $0/05$ است، لذا در این سطح، H_0 رد می‌شود و در نتیجه مدل رگرسیون خطی معنی‌دار می‌باشد؛ یعنی بین مؤلفه‌های سواد اطلاعاتی با مهارت‌های اجتماعی هنرجویان هنرستان‌های فنی، رابطه خطی معنی‌داری وجود دارد. ضریب همبستگی چندگانه $r=0/491$ می‌باشد که نشان دهنده هم‌زمان رابطه مؤلفه‌های سواد اطلاعاتی با مهارت‌های اجتماعی هنرجویان هنرستان‌های فنی می‌باشد و با توجه به این که سطح معنی‌داری برابر $0/001$ و کوچک‌تر از سطح $\alpha=0/05$ است؛ بنابراین این رابطه معنی‌دار می‌باشد. با توجه به این که مقدار R^2_{adj} (تعدیل شده R^2)، برابر با $0/221$ می‌باشد، پس کلیه متغیرهای وارد شده در این مدل $0/221$ واریانس مهارت‌های اجتماعی هنرجویان را تبیین می‌کنند.

جدول (۹): تحلیل واریانس مدل رگرسیون مؤلفه‌های سواد اطلاعاتی با مهارت‌های اجتماعی هنرجویان

منبع تغییرات	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مربعات	R	R^2_{adj}	مقدار F	مقدار p
رگرسیون	۹۱۹۷/۶۴	۹	۱۰۲۱/۹۶				
باقی مانده	۹۸۹۹۵/۱۳	۳۴۱	۸۵/۰۳	۰/۴۹۱	۰/۲۲۱	۱۲/۰۲	۰/۰۰۱
جمع	۳۸۱۹۲/۷۷	۳۵۰	-				

هم‌چنین با توجه به مقدار p محاسبه شده در آزمون ضرایب مدل رگرسیون H_0^3 ، H_0^9 ، (توان استفاده از اطلاعات و شناخت وظیفه اجتماعی خود در دسترسی به اطلاعات)، در سطح $0/05$ رد می‌شود. با توجه به این که مقدار آماره t برای توان استفاده از اطلاعات و شناخت وظیفه اجتماعی خود در دسترسی به اطلاعات به ترتیب برابر $2/176$ و $3/383$ با معنی‌داری کم‌تر از $0/05$ می‌باشند، پس میزان مهارت‌های اجتماعی هنرجویان با توجه به میزان توان استفاده از اطلاعات و شناخت وظیفه اجتماعی خود در دسترسی به اطلاعات متفاوت می‌باشد. بنابراین توان استفاده از اطلاعات و شناخت وظیفه اجتماعی خود در دسترسی به اطلاعات به صورت هم‌زمان، پیش‌بینی‌کننده مهارت‌های اجتماعی هنرجویان هستند و براساس مقدار β به دست آمده، می‌توان گفت که مهم‌ترین پیش‌بینی‌کننده مهارت‌های اجتماعی هنرجویان به ترتیب، شناخت وظیفه اجتماعی خود در دسترسی به اطلاعات و توان استفاده از اطلاعات می‌باشد.

جدول (۱۰): ضرایب مدل رگرسیون روابط مؤلفه‌های سواد اطلاعاتی با مهارت‌های اجتماعی هنرجویان

متغیر	برآورد B	خطای معیار	برآورد استاندارد β	مقدار t	مقدار p
ثابت	۹۱/۵۸۴	۲/۸۳۸	-	۳۲/۲۷۶	۰/۰۰۱
مهارت‌های جستجو	۰/۰۱۵	۰/۴۱۹	۰/۰۰۴	۰/۰۳۷	۰/۹۷۱
تشخیص و تعیین اطلاعات	۰/۰۱۴	۰/۳۱۱	۰/۰۰۵	۰/۰۴۵	۰/۹۶۴
توان استفاده از اطلاعات	۰/۷۵۶	۰/۳۴۷	۰/۲۵۶	۲/۱۷۶	۰/۰۳
شناخت نیاز اطلاعاتی خود	۰/۵۰۷	۰/۴۵۶	۰/۱۴۱	۱/۱۱۲	۰/۲۶۷
سازماندهی اطلاعات	۰/۰۱۲	۰/۳۷۶	۰/۰۰۴	۰/۰۳۳	۰/۹۷۴
ارزیابی اطلاعات	۰/۵۴۲	۰/۴۰۹	۰/۱۴۸	۱/۳۲۴	۰/۱۸۶
توان دستیابی به اطلاعات	۰/۴۸۵	۰/۳۳۳	۰/۱۲۷	۱/۴۵۶	۰/۱۴۶
آگاهی از سواد اطلاعاتی	۰/۴۸۵	۰/۳۴۷	۰/۱۳۹	۱/۳۹۹	۰/۱۶۳
شناخت وظیفه اجتماعی خود در دسترسی به اطلاعات	۱/۴۲۷	۰/۴۲۲	۰/۳۷۹	۳/۳۸۳	۰/۰۰۱

بحث و بررسی

فرضیه اصلی: مهارت‌های اجتماعی در رابطه بین سواد اطلاعاتی و قابلیت‌های کارآفرینی هنرجویان هنرستان نقش واسطه‌ایی دارد.

نتایج این تحقیق با نتایج تحقیقات (Rastgar & Kiakjuri (2017)، Mirzazafi، Bakhtiari، et al.، Ismail Ponki، et al. (2015)، Rajaipour & Jamshidian (2016)، O. Kojo (2010) و Fekri، et al. (2012) هم‌خوانی دارد. در تبیین این فرضیه می‌توان گفت اگر هنرجویان از مهارت‌های اجتماعی بالایی برخوردار باشند، می‌توانند از این ویژگی خود در ربط دادن بین سواد اطلاعاتی و قابلیت کارآفرینی استفاده کنند؛ به این ترتیب که ابتدا با افزایش سطح سواد اطلاعاتی خود در تمامی ابعاد، مهارت اجتماعی خود را ارتقاء بخشند و سپس با داشتن مهارت‌های اجتماعی بالا در صدد افزایش قابلیت‌های کارآفرینی برآیند. افراد باید بتوانند از توانایی‌ها و مهارت‌های خود در زمینه خلاقیت و کارآفرینی برای طراحی کسب و کار جدید استفاده نمایند. این از اهمیت زیادی برخوردار است که افراد، توانایی ایجاد کسب و کارهای جدید و نوآوری را داشته باشند و به نوعی کارآفرین باشند تا گرفتار مشکل بیکاری بعد از فارغ تحصیلی نشوند. اگر چه تمایل به کارآفرین شدن و موفقیت در آن به عوامل درونی و ویژگی‌های روانشناختی یک فرد بستگی دارد؛ اما مراحل کارآفرینی و اجرای موفق یک ایده، ارتباط تنگاتنگی با عوامل و شرایط

بیرونی و اجتماعی دارد و یک کارآفرین برای این که موفق باشد باید همه مهارت‌های مربوط به کارآفرینی را داشته باشد که یکی از این عوامل، داشتن مهارت ارتباطی و ارتباط با محیط پیرامون است تا بتواند ایده خود را عملی کند و به نوعی با جذب نظر افراد و برقراری ارتباط مؤثر، بتواند درآمدزایی کند و دیگران را به انجام کار مورد نظر خویش، وادار کند. افراد کارآفرین و کسانی که از قابلیت‌های کارآفرینانه بهره‌مندند، می‌توانند در مسیر تحولات حرف‌های پیش‌کنشی عمل کنند مسیر دگرگونی‌ها را بشناسند و نسبت به نیازهای جدید آگاهی یابند و در راستای ایجاد مشاغل جدید نقش آفرین باشند که بر این اساس، لازم است که افراد به گونه‌ای پرورش یابند که قابلیت‌های کارآفرینی در آن‌ها رشد کند. کارآفرینان با داشتن مهارت اجتماعی قادر به درک اجتماعی بالا هستند و از این طریق می‌توانند دیدگاه‌های مختلف را نسبت به فعالیت‌های جاری و نیازهای آنها را نسبت به ارتباطات جدید سریعتر درک کنند و در نتیجه اطلاعات را راحت‌تر از دیگران جمع‌آوری کنند و با استفاده از ویژگی خودگشودگی آن‌ها در دسترس سایر افراد قرار دهند.

فرضیه فرعی ۱: بین سواد اطلاعاتی با قابلیت‌های کارآفرینی هنرجویان هنرستان‌های فنی رابطه وجود دارد.

نتایج این تحقیق با نتایج تحقیقات (Rastgar & Kiakjuri, 2017) Mirzazafi, Rajaipour & Jamshidian (2016) و Ismail Ponki, et al. (2015) هم‌خوانی دارد. در تبیین این فرضیه می‌توان گفت اطلاعات و ارتباطات، دو ابزار اساسی موردنیاز هر فعالیت کارآفرینی است. در شناسایی نیاز هر فعالیت کارآفرینانه، ایده پرداز باید نسبت به محیط بینش داشته باشد و بداند چه راه‌حلی برای رفع آن نیاز، در نقاط دیگری از دنیا ارائه شده است. مطمئناً شناسایی نیازها و ارائه راه‌حل‌ها بدون اطلاعات، امکان‌پذیر نخواهد بود. آگاهی از شرایط، فرد کارآفرین را قادر به پیش‌بینی شرایط می‌سازد و در نتیجه می‌تواند تصمیمات صحیحی بر مبنای پیش‌بینی‌های آگاهانه خود اتخاذ نماید. راه رسیدن به این آگاهی و بینش، اطلاعات صحیح و جامع می‌باشد. این اطلاعات صحیح و جامع فقط در صورتی حاصل می‌شود که فرد مجهز به توانایی‌های مربوط به دستیابی و کاربرد اطلاعات باشد و سواد اطلاعاتی، نقش بسیار مهم و کلیدی را در دسترسی به اطلاعات کاربردی فراهم می‌آورد و قدرت تشخیص و تمیز دادن اطلاعات غیرمفید را از مفید برای فرد ایجاد می‌کند که مابین انبوهی از داده‌ها و اطلاعات که همه روزه با آن روبرو می‌شود در گزینش اطلاعات که او را قادر و توانمند در عرصه کارآفرینی می‌نمایند، برگزیند. قابلیت‌های کارآفرینی به گونه‌ای خود را نشان می‌دهند که فرد توانایی به کارگیری و تجزیه و تحلیل گزینشی اطلاعات موردنیاز و مربوط به حیطه

کاری و رشته ای خود را داشته باشد. سواد اطلاعاتی با قادر ساختن فرد در دسترسی به اطلاعات صحیح و جامع، امکان شناخت شرایط بازار و همچنین ایده‌ها و طرح‌های موجود را فراهم می‌سازد و به فرد کارآفرین این امکان را می‌دهد که با شناخت دقیق وضعیت موجود راه رسیدن به وضعیت مطلوب را پیدا کند. در جامعه کنونی، بهترین و جامع ترین اطلاعات در هر زمینه‌ای، می‌تواند در کوتاه ترین مدت در دسترس همگان قرار گیرد؛ اما دسترسی به این اطلاعات، نیازمند مهارت است. دستیابی مؤثر به اطلاعات موردنیاز با صرف حداقل زمان و هزینه، یک مهارت ارزشمند و اساسی برای کارآفرینان می‌باشد.

فرضیه فرعی ۲: بین سواد اطلاعاتی با مهارت‌های اجتماعی هنرجویان هنرستان‌های فنی رابطه وجود دارد.

نتایج این تحقیق با نتایج تحقیقات Bakhtiari , et al. (2013) و O. Kojo (2010) هم‌خوانی دارد. در تبیین این فرضیه می‌توان گفت مهارت‌های اجتماعی به مهارت‌هایی اشاره دارد که کمک می‌کند افراد به دیگران نزدیک شوند؛ به عبارت دیگر، مهارت‌های اجتماعی مهارت‌هایی هستند که به افراد کمک می‌کنند با ایجاد شبکه‌های اجتماعی کارآمد و روابط با کیفیت بالا، به خوبی در کنار دیگران زندگی کنند و تعامل موفق با آنان داشته باشند. برخی افراد محبوب‌تر و دوست داشتنی‌تر از دیگران هستند. یکی از دلایل اصلی این امر آن است که آنان مهارت‌های اجتماعی بیشتری دارند؛ این مهارت‌ها امتیاز مهم در بسیاری از محیط‌ها تلقی می‌شوند و به افرادی که دارای این مهارت‌ها هستند، کمک می‌کنند تا به نتایج مثبت دست یابند. افراد دارای مهارت اجتماعی در القای همکاری بین دیگران بهتر عمل کرده و به روابط بین فردی انسان‌ها در ساختارهای اجتماعی حساس‌تر می‌باشند. این افراد دارای جهان بینی یا چارچوب‌های فرهنگی ای هستند که به آنان ادراک بیشتری از محیط نهادی شان می‌دهد. فردی که از مهارت‌های اجتماعی خوبی برخوردار است شانس بهتری برای تدریس و یادگیری، کسب جایگاه در دنیای اجتماعی خود، مشارکت در آن، حفظ روابط میان فردی رضایت بخش و مؤثر و در انجام کارآمد و مؤثر کارها در محل کار و تحصیل دارد. این مهارت‌ها به قدری با اهمیت می‌باشد که برخی از محققان از هوش اجتماعی یاد کرده و آن را توانایی فهم و ارزیابی مناسب از رفتار خود و دیگران تعریف کرده‌اند. با اشاره به این که وجوه سواد اطلاعاتی، قابلیت‌های مورد نیاز برای دستیابی به هریک از انواع سواد را به عنوان یک پدیده فراگیر و مؤثر در اجتماع نشان می‌دهد و انسان نیز موجودی اجتماعی است برای رفع نیازهای عاطفی، اجتماعی و زیستی خود به تعامل با دیگران محتاج است. ناتوانی در بیان احساسات و برقراری روابط رضایت بخش با

دیگران به بهای گرانی تمام می‌شود و کمبود مهارت‌های اجتماعی، ظرفیت افراد را برای مراقبت از خود و سازگاری با فشارهای روزانه محدود کرده و آن‌ها را آسیب پذیر می‌کند؛ این در حالی است که مهارت‌های اجتماعی به افراد اجازه می‌دهد تا علایق خود را دنبال کنند در فرصت‌های زندگی پیشرفت کنند و با پاداشی که زندگی به آنها می‌دهد عاطفی تر زیست کنند.

فرضیه فرعی ۳: بین قابلیت‌های کارآفرینی با مهارت‌های اجتماعی هنرجویان هنرستان‌های فنی رابطه وجود دارد.

نتایج این تحقیق با نتایج تحقیق (Fekri, et al. (2012)، (Rezaei (2019)، Nemati, et al. (2014) هم‌خوانی دارد. در تبیین این فرضیه می‌توان گفت مهارت‌های اجتماعی کارآفرینی مهارت‌هایی هستند که به کارآفرینان کمک می‌کند تا به طور مؤثر به دیگران نزدیک شده و روابط مثبتی با آنان شکل دهند. به بیان دیگر، مهارت‌های اجتماعی کارآفرینی، توانایی فرد برای ایجاد، حفظ و استفاده کارآمد از سرمایه اجتماعی است. مهارت‌های اجتماعی و ارتباطی، ابزار کلیدی هر فعالیت کارآفرینانه است و کارآفرینی در انزوا و بدون حمایت نهادها، سازمان‌ها و انسان‌ها امکان‌پذیر نیست. کارآفرینی مستلزم کشف یک نیاز اجتماعی است. کشف نیازهای اجتماعی به شناخت اجتماع، نیازهای آن و زمینه اجتماعی و اقتصادی آن وابسته است که شناسایی این نیاز میسر نمی‌شود مگر این‌که افراد با محیط اطراف خود ارتباط برقرار کنند. هم‌چنین ما در جهانی زیست می‌کنیم که از سویی به عصر ارتباطات شهرت دارد و از سوی دیگر صحبت از دهه‌های طلایی کارآفرینی به میان می‌آید. در حقیقت، هدف کارآفرینی، یا دستیابی به نیاز اقتصادی است یا این‌که فرد براساس دغدغه‌های اجتماعی و به دلیل نابسامانی‌های اجتماع و نارضایتی از وضع موجود، سعی به ایجاد تغییر در وضع موجود را دارد و به طور کلی هدف کارآفرینی، چه اقتصادی باشد چه اجتماعی، یکی از ابزارهایی که یک فرد کارآفرین، برای دستیابی به اهدافش نیاز دارد، داشتن مهارت اجتماعی بالا است. در دنیای کنونی که رشد علم و فن‌آوری جوامع را با چالش روبرو کرده و هم‌چنین بیکاری روز افزون فارغ‌التحصیلان دانشگاهی، به خصوص در کشورهای جهان سوم، موجب نابسامانی‌های اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و سیاسی شده است، وجود اشخاص کارآفرین می‌تواند جوامع را در گذر موفقیت آمیز از این چالش‌ها یاری کند. هم‌چنین عدم تناسب بین آموزش و آموخته‌های دانشجویان با نیازهای بازار کار و این‌که اکثریت قشر تحصیل کرده، فاقد مهارت لازم برای جذب در بازار کار و ایجاد فرصت‌های کسب و کار هستند کسب مهارت لازم برای عضویت در بازار کار، نیاز جدی هنرجویان و دانشجویان است.

فرضیه فرعی ۴: بین مؤلفه‌های سواد اطلاعاتی (مهارت‌های جستجو، تشخیص و تعیین اطلاعات، توان استفاده از اطلاعات، شناخت نیاز اطلاعاتی خود، سازماندهی اطلاعات، ارزیابی اطلاعات، توان دستیابی به اطلاعات، آگاهی از سواد اطلاعاتی و شناخت وظیفه اجتماعی خود در دسترسی به اطلاعات) با قابلیت‌های کارآفرینی هنرجویان هنرستان‌های فنی رابطه وجود دارد.

نتایج این تحقیق با نتایج تحقیقات (Rastgar & Kiakjuri (2017) ، Mirzazafi ، Rajaipour & Jamshidian (2016) و Ismail Ponki, et al. (2015) هم‌خوانی دارد. در تبیین این فرضیه می‌توان گفت برای پرورش کارآفرینان، باید یک سری از ویژگی‌های شخصیتی کارآفرینانه را در افراد تقویت نمود. کسانی که ویژگی استقلال طلبی دارند به ندرت به کمک دیگران نیازمند می‌شوند. چنین افرادی علاقه دارند که خودشان کارها را به تنهایی به سرانجام برسانند درحالی که افراد به طور عمده وابسته دیگران هستند و اظهار کرده‌اند که هنگامی که کاری را در دست می‌گیرند به کمک دیگران نیاز پیدا می‌کنند. هم‌چنین کارآفرینان چندان به طرز فکر دیگران نسبت به خودشان توجهی ندارند و عموماً کارها را به طریقی که خود تشخیص می‌دهند به انجام می‌رسانند؛ از این رو، اکثر افراد از این ویژگی کارآفرینان بی‌بهره‌اند. ویژگی استقلال طلبی نیازمند تغییرات رفتاری زیاد در نزد دانشجویان است. وابستگی به کمک دیگران در انجام کارها و خودرأی نبودن از جمله رفتارهای ضد کارآفرینی است. در واقع، این رفتارها بیانگر آن است که به دلایل مختلف، از جمله فرهنگ حاکم بر خانواده‌ها، دانش آموزان و سپس دانشجویان در جامعه به صورت افراد وابسته، نه مستقل، پرورش یافته و بزرگ می‌شوند. تقویت روحیه عدم وابستگی فرزندان به پدر و مادر در انجام امور محول از جمله اقدامات اساسی برای تقویت روحیه استقلال در زمینه کارآفرینی است.

فرضیه فرعی ۵: بین مؤلفه‌های سواد اطلاعاتی (مهارت‌های جستجو، تشخیص و تعیین اطلاعات، توان استفاده از اطلاعات، شناخت نیاز اطلاعاتی خود، سازماندهی اطلاعات، ارزیابی اطلاعات، توان دستیابی به اطلاعات، آگاهی از سواد اطلاعاتی و شناخت وظیفه اجتماعی خود در دسترسی به اطلاعات) با مهارت‌های اجتماعی هنرجویان هنرستان‌های فنی رابطه وجود دارد.

O. Kojo (2010) و Bakhtiari , et al. (2013) هم‌خوانی دارد. در تبیین این فرضیه می‌توان گفت افراد با سواد اطلاعاتی بالا در تمامی ابعاد مهارت‌های جستجو، تشخیص و تعیین اطلاعات، توان استفاده از اطلاعات، شناخت نیاز اطلاعاتی خود، سازماندهی اطلاعات، ارزیابی اطلاعات، توان دستیابی به اطلاعات، آگاهی از سواد اطلاعاتی و شناخت وظیفه اجتماعی خود در دسترسی به

اطلاعات می‌توانند ابعاد مختلف مهارت‌های اجتماعی را در خود افزایش دهند. مهارت‌های اجتماعی به عنوان رفتارهای اجتماعی مورد قبول و فراگرفته شده‌ای که موجب ارتباط با دیگران و بهبود کیفیت زندگی می‌شوند تعریف شده‌اند. در اهمیت مهارت‌های اجتماعی، همین بس که کسب مهارت‌های اجتماعی یکی از عناصر اساسی اجتماعی شدن در کلیه فرهنگ‌ها است؛ بنابراین با وجود روابط گرم و صمیمی با انسان‌های دیگر، منبع ایمنی، اعتماد، راحتی و آسایش هر انسانی است و به هنگام رویارویی با مشکلات، در مواقع سخت زندگی و در موقعیت‌ها و تکالیف جدید وجود دوستان صمیمی، خانواده‌های گرم و آشنایانی دلسوز بر انسان ایمنی و اعتماد می‌بخشد. افراد با سواد اطلاعاتی بالا می‌دانند چه موقع و چه اطلاعاتی نیاز دارند. برای چه، کجا و چگونه می‌توانند به آن دست پیدا کنند. آن‌ها درک می‌کنند برای تقویت مهارت‌های اجتماعی خود، لازم است سواد اطلاعاتی بالایی در تمامی ابعاد داشته باشند.

پیشنهاد‌های مبتنی بر نتایج تحقیق

- ۱- با توجه به فرضیه اصلی تحقیق، پیشنهاد می‌شود که برای افزایش سطح مهارت‌های اجتماعی، سواد اطلاعاتی و قابلیت‌های کارآفرینی در هنرجویان، کارگاه‌های آموزشی متناسب با محیط و شرایط در این زمینه‌ها برگزار شود و از استادان خبره در این زمینه برای آموزش استفاده گردد.
- ۲- با توجه به فرضیه فرعی اول تحقیق، پیشنهاد می‌شود که با ایجاد درسی به نام سواد اطلاعاتی در مدارس و دانشگاه‌ها، به هنرجویان در زمینه بالابردن سطح سواد اطلاعاتی و به تبع آن سطح قابلیت‌های کارآفرینی کمک شود.
- ۳- با توجه به فرضیه فرعی دوم تحقیق، پیشنهاد می‌شود که دانشجویان در معرض اطلاعات و کانال‌های اطلاع‌رسانی مناسب قرار بگیرند. این گونه سوادها نیروهای پیش‌برنده‌ای می‌باشند که در سرعت دهی و شتاب‌گیری افراد در فرآیند کسب مهارت‌های اجتماعی، سهم بسزایی را بر عهده دارند و این امر لزوم یادگیری و آموزش را پیش از پیش بیان می‌کند.
- ۴- با توجه به فرضیه فرعی سوم تحقیق، پیشنهاد می‌شود که با شناسایی و تشویق استعداد‌های کارآفرین در دانشگاه و حمایت از تفکر و طرح‌های خلاقانه دانشجویان جهت افزایش انگیزه کارآفرینی اقدام گردد.
- ۵- با توجه به فرضیه فرعی چهارم تحقیق، پیشنهاد می‌شود که با شناسایی هنرجویانی که علاقه بیشتری در زمینه کارآفرینی و رشد در این زمینه دارند و از آن‌جایی که به سواد اطلاعاتی در این زمینه

نیاز دارند کلاس‌های تخصصی‌تری در زمینه افزایش سطح تمامی مؤلفه‌های سواد اطلاعاتی؛ یعنی مهارت‌های جستجو، تشخیص و تعیین اطلاعات، توان استفاده از اطلاعات، شناخت نیاز اطلاعاتی خود، سازماندهی اطلاعات، ارزیابی اطلاعات، توان دستیابی به اطلاعات، آگاهی از سواد اطلاعاتی و شناخت وظیفه اجتماعی خود در دسترسی به اطلاعات برای آن‌ها برگزار شود.

۶- با توجه به فرضیه فرعی پنجم تحقیق، پیشنهاد می‌شود که با برگزاری یک آزمون، برای هنرجویانی که در زمینه مهارت‌های اجتماعی نمره پایین تری کسب می‌کنند دوره‌های آموزشی و جلسات گروهی جهت آموزش سواد اطلاعاتی و مؤلفه‌های آن؛ یعنی مهارت‌های جستجو، تشخیص و تعیین اطلاعات، توان استفاده از اطلاعات، شناخت نیاز اطلاعاتی خود، سازماندهی اطلاعات، ارزیابی اطلاعات، توان دستیابی به اطلاعات، آگاهی از سواد اطلاعاتی و شناخت وظیفه اجتماعی خود در دسترسی به اطلاعات - که به افزایش سطح مهارت‌های اجتماعی کمک می‌کنند- برگزار شود.

References

- Ahmadi, Habib and Moini, Mehdi. (2014). Examining the relationship between social skills and high-risk behaviors of young people: a case study of Shiraz city, Strategic researches on security and social order, fourth year, serial number 9, number 1, 1-24.
- Alaei, excuse me (2013). Investigating the factors affecting entrepreneurship and its cultivation methods: Central Headquarters of the Ministry of Cooperation, Labor and Social Welfare, National Conference of Entrepreneurial University (Knowledge-based Industry), Babolsar, Mazandaran University.
- Albro, M. H., Sheffield, K. M., Grant, A., & Redd, R. (2018). Information Literacy and Mathematics Education Students: A Case Study in Library Instruction. *Journal of New Librarianship*, Vol 3, No1, 3412.
- Ariani, Ebrahim and Zahid Belablan, Adel and Moini Kia, Mahdi and Khaliq Khah, Ali. (2016). Investigating graduate students' entrepreneurial abilities (case study of master's students of Tehran universities, Allameh Tabatabai, Shahid Beheshti and Mohaghegh Ardabili). *Educational Management Research*, Volume 8, Number 31, 15-39.
- Bahamin, Masoumeh, Koresh Nia, Maryam. (2016). The relationship between social skills and social adjustment due to feelings of loneliness in adolescents. *Scientific-Research Quarterly of Psychological Methods and Models*, 8(29), 253-268.
- Baker, k. (2013). *Information Literacy and Cultural Heritage. Developing a Model for Lifelong Learning*. chapter3: Overview of information literacy models in the library context: 73. Available at:

- Bakhtiari, Leila and Kadampour, Ezzatullah and Bakhtiari, Mansoura and Sadin, Ali Akbar. (2013). Comparison of information literacy and social skills of students under distance education and traditional education, information and communication technology in educational sciences, fourth year, number 3, 49-63
- Farhadi Roudbari, Zahra. (2018). Comparing the information literacy of non-government school students with government schools, the first national conference on humanities and development, Payam Noor Fars University, 1-24.
- Henkel, M., Grafmüller, S., & Gros, D. (2018). Comparing Information Literacy Levels of Canadian and German University Students. In International Conference on Information. 464-475.
- Inderbitzen, H. M., Foster, S. L. (1992). The Teenage Inventory of Social Skills: Development, reliability and validity. *Psychological Assessment*, 4(4), 450-451.
- Ismail Ponki, Elham and Ismaili Givi, Mohammad Reza and Fahim Nia, Fatemeh. (2015). Media literacy and information literacy and their impact on entrepreneurial capabilities, human and information interaction, volume 2, number 4, 64-78.
- Katz, L. S. (2014). Can't get no respect: Helping faculty to understand the educational power of information literacy. In *Relationships between teaching faculty and teaching librarians*. 71-88. Routledge.
- McClelland, D. (1961); *The Achieving Society*; Princeton: NJ, Van Nostrand.
- Mirzasafi, Azam. (2008). "Investigation of the relationship between information literacy and entrepreneurial abilities of graduate students of Isfahan University", master's thesis, Isfahan University.
- Mirzazafi, Azam and Rajaipour, Saeed and Jamshidian, Abdul Rasul (2016). "Relationship between information literacy and entrepreneurship skills of students of supplementary education courses of Isfahan University", *Library and Information*, Volume 14, Number 23, 82-101
- Raeis, A.R., Bahrami, S., Yousefi, M. (2013). Relationship Between Information Literacy and Creativity: A Study of Students at the Isfahan University of Medical Sciences. Vol 25, No1, 28-31.
- Rastgar, Mohammad and Kiakjuri, Daoud (2017). Investigation of the effect of information literacy on entrepreneurial capabilities with the mediating role of media literacy (case study: students of the Islamic Azad University of Chalous branch)", the first national conference on entrepreneurship, Chalous, Islamic Azad University of Chalous branch.
- Rafe, Maitham and Khosravipour, Bahman and Mousavi, Seyed Ali and Rozbahani, Maryam. (2014). Cultivating social skills is an essential factor in creating the entrepreneurial spirit of agricultural students, the first national specialized conference of agricultural and environmental sciences of Iran, Ardabil, Zemin Kav Research Center.

- Rahmani, Azad., Mohajal Aghdam, Alireza., Fathi Azar, Iskander., and Abdahlalzadeh, Farhanaz. (2007). Comparison of the effect Teaching based on concept map with integrated method on learning nursing process lesson for nursing students. Tabriz University of Medical Sciences. Iranian Journal of Education in Medical Sciences. Spring and Summer, 7(17):49-41.
- Rahmani Tabar, Zahra and Melabi, Dariush. (2016). Investigating the relationship between information literacy and innovation in teachers of smart schools in the 5th district of Tehran, the third national conference on modern studies and research in the field of educational sciences and psychology in Iran, Qom, Soroush Hekmat Mortazavi Islamic Studies and Research Center.
- Raisi, Hamira. (2012). The effectiveness of communication skills training on social adjustment and happiness of adolescents, Master's thesis of Mohaghegh Ardabili University, Faculty of Physical Education and Sports Sciences.
- Saidi Kia, Mehdi. (2010). Principles and foundations of entrepreneurship, Kia publications, Tehran, 14th edition.
- Soltanian, Samira and Fekri, Catherine. (2016). The effectiveness of teaching the multi-axis model on the entrepreneurial behavior of female students in the third year of the second secondary level (high school), Knowledge and Research in Applied Psychology, year 18, number 2, 111-120.